

ljajo staro, zaničevano literaturo. Ob tla s „smešnimi krinkami“!

Mi gremo, kakor gre vihar,
na vrancu oblaku jahaje,
in kadar pade njegov udar,
nebo se in zemlja zamaje.

To je krepko povedano. A kam tako burno jahajo ti mladi junaki? Zupančič nam kliče:

Iz zarje v zarjo in od dne do dne!

Lepo, a smer je nekoliko negotova! Žal, da se plazijo tudi temne, zlobne sence po tem ozarjenem dnevu plamenečih strelcev. Mladina pričakuje nečesa nenadnega, nečuve-nega

in v nove zarje ji hlepé oči. (Str. 86.)

Kaj je to novo, nepričakovano, to oživlja-joče, po čemer hrepeni mladina? Mi ne vemo, nihče ne ve, le razžarjeno hrepenenje vidi svoje lastne stvore v oblakih in kliče:

Otresite zaduhlih se sanj!
Po bliskovo gre vseh živih dan,
kdor ga je zamudil — ves klic zaman —
doživi ga le, kdor je pripravljen nanj!

(Str. 20)

Živeti v solnčnem svitu hoče ta mladina, živeti, brezkončno živeti in svetiti se! A med „tulečimi grobovi“ jo potresa mrzla zona, da zdihuje:

Ah, čemu naprej?
Tak daleč, tak daleč jasnina
in vse naokoli temina
brez mej . . .

(Str. 30.)

Mladino ljubimo vedno, tudi kadar je raz-posajena. Ako nam danes naši mladeniški titani Olimp naskakujejo, in jutri v obupu mró, če zdaj vriskajo v neskončni luči in takoj nato jokajo v brezmejni temini, — se vedno nasla-jamo ob zveneči krasoti njih pesniške besede.

A želeli bi tem mladim talentom več sile značaja, več jekla v mišicah in načel v mišljenju. Ako je Zupančič orjak v besedi, je pa često slaboten in omahljiv v nazorih. Ali se ni njemu samemu izvil bolesten zdih, ko je, obožujoč poltenost, peval:

Ah, kako mi mladeniči hodimo
po blatnih stezah,
ah, kako mi mladeniči blodimo
in tratimo mlade moči . . .

(Str. 75.)

Ne-le to, vi strelci, vi svoje mlade moči tudi zlorabljate! Škoda se nam zdi Zupančiča, kadar svojo eminentno nadarjenost, ki je ustvar-jena za višine očiščenih idealov, potiska doli v nizke sfere banalnih nazorov, ki napolnju-jejo mišljenje brezmiselne polizobražene mase literarnih dninarjev. Kaj naj rečemo Zupančiču,

če se tudi on spravlja nad Črtomira in ga zasramuje zaradi krepostnega heroizma, s ka-terim se je odločil za krščanstvo? To se poda Aškercu, Zupančiču pa nikdar! Kaj naj rečemo, ako Zupančič ukazuje Črtomiru:

„Tu lezi na tla in grizi zemljó,
otruj ves dom s svojo robsko krvjo!“
In zagrizel se v rodna je tla volkodlak,
to bil je Črtomir, naš junak., (Str. 106.)

Tako se je tudi Zupančič ponižal in je plačal svoj obol kot vstopnino v moderni, banalni Panteon. Kdor ob Prešernovi stoletnici Črto-mira imenuje volkodlaka, bo brez dvoma prištet med višje bogove . . . Naš mladi strelec se rad ponaša z nekim omlednim, brezidejnim verskim naturalizmom, kateri je v ostrem nasprotju z vso njegovo mistično-navdahnjeno pesniško osebnostjo. Kaj naj odgovorimo, ako Zupančič znamenje svetega križa parodira kot simbol hlimbe in krvništva, kot ne bi vedel, da je sveti križ znamenje brezmejne požrtvovalnosti, simbol ljubezni, ki preмага smrt in bolečino? Ne čudimo se, da dobimo zato med Zupanči-čevimi proizvodi tudi frijolne stvari, katere so v kvar njegovi Muzi. Čemu se norčuje iz prošnje procesije (str. 35)? Nič pesniško lepega nismo našli v tem. Zakaj blasfemično primerja svoje vasovanje z božjo potjo (str. 38)? Ni-komur se to ne bo zdelo duhovito. Čemu se fantovsko ponaša proti deklici, da ne pozna niti greha niti kesa (str. 49)? Lepše bi bilo, ko bi imel čut za oboje.

Zupančič ni dozorel v svojih etičnih in estetskih nazorih. Njegova poezija je vabljava, ker vidimo v njej ponosito silo mladenišva in ker jo obdaja vonj razvijajočega se cvetja. Kadar brenka na njegovo struno pošena belo-kranjska ljudska duša, nam je najmilejši. Ne-skladni so akordi, ki jih pevajo vmes tuji gla-sovi, disharmonično uglašeni k tej zdravi pes-niški naravi, polni življenja in vzvišene lepote.

Ko bi Zupančič mogel premagati neestetske predsodke in bi svojo globoko mistično navdahnjeno naravo s silovitim dušnim poletom, ki mu je lasten, spraval v sklad z najčistejšo in največičastnejšo mistiko, ki živi v krščanstvu, bi postal velik pesnik. Ali bo to hotel? Ali bo to mogel? To je veliko vprašanje njegove bodočnosti.

Dr. E. Lampe.

Iz raznih stanov. Speval Taras Vaziljev. Z dodatkom „Urban iz Ribnice“. (Ponatis iz „Vrtca“.) V Ljubljani 1904. Založilo društvo „Pripravniki dom“. Tisk „Katoliške Tiskarne“. — Ta lična knjižica je vsega pripo-ročila vredna. V njej so pesmi o raznih sta-novih. Za vzor si je vzel pesnik pač ribniškega

Urbana, katerega izvirno šegavost je izkušal semtertje posnemati. Celih triinpetdeset stanovskih pesem smo našli v tej zbirki — pač mnogoštevilna izbira. Skoro vsak je nekaj dobil. Tudi pesnika je prišel g. Vaziljev med „stanove“ in mu podtaknil sledeče verze:

Mi vemo, kaj vse je na zemlji hudó,
mi vemo, kaj pravi se: to je lepó;
najrajši o samem trpljenju pojemo,
pred sabo vse črno, kot v dimniku zremo.
In mnogi zvestó vse verujejo nam,
nesmrten spomin prerokujejo nam.
Če Bog za laži nam ne da oproščenja —
to sodnji bo dan še o nas govorjenja...

(Str. 35.)

Gosp. Vaziljev je hotel kratko označiti zlasti posamezna rokodelstva. To se mu je večinoma dosti dobro posrečilo. Vsakdo bo z veseljem prebiral to zbirko, ker veje iz nje pristen domači duh, kolikor se ga je še ohranilo v domačem obrtnem delu v kljub nasprotnim vplivom modernega časa.

L.

Pouk krščanskim staršem. — Po nemški knjigi obdelal Frančišek Bleiweis, župnik v Lešah. — Daruje svojim vernikom za novo leto † Anton Bonaventura, škof. — Ljubljana 1903. Založil škof ljubljanski. Tiskala „Zadružna tiskarna“.

Ta knjiga je nov dokaz apostolske gorečnosti našega škofa. V 10.000 iztisih jo je dal Presvetli natiskati; vsaka župnija dobi po 25 do 30 izvodov, kateri naj se kot novoletni dar razdelé med najmlajše matere v župnijah, da knjigo prečitajo, potem pa sosednjim hišam izposodijo. Zlata knjiga je to! „Vsi najpotrebnejši nauki, kako treba za otroke skrbeti koj od začetka pa do časa, da si svoj poklic izberó, se v tej knjižici mično razlagajo.“ Zares, zelo mično in poljudno! Gospod prireditelj piše tako lepo po domače, da se knjigi prav nikjer ne pozna, da je tujega izvora. Zato upamo, da jo bodo naši dobri slovenski starši prebirali z največjim veseljem in se z zanimanjem učili iz nje one velike in dalekosežne umetnosti, ki se ji pravi — dobra vzgoja otrok. Zlasti še, ker je v knjigi vse natreseno polno koristnih zgledov, katerih veliko število je vzeti iz našega domačega življenja, kar dela knjigo še posebno zanimivo in prikupno. Na čelu knjigi je lepa podoba sv. Družine po obliki Ittenbachovi. To prvo izdanje je — kakor omenjeno — novoletni dar Presvetlega. V drugem natisku, če bi ga bilo potreba — kar srčno želimo — bi stal izvod kake pol krone. Knjiga obsega v osmerki 148 strani pouka o vzgoji in 5 strani lepega uvodnega nagovora knezoškofovega do katoliških staršev, ženinov in nevest.

Dr. M. O.

Didon, Jezus Kristus. Tretji zvezek. Iz francoskega prevel P. Bohinjec. Izdal dr. Anton Jeglič, knez in škof ljubljanski. V Ljubljani. 1903. Cena broš. 1'20 K, v platno vezano 2 K 20 h.

Sloveče Didonovo delo v slovenskem prevodu je s tem tretjim zvezkom dovršeno do „dodatkov“, ki jih bo prelagatelj zbral v poseben snopič. Ko je Didonova knjiga v francoskem izvirniku leta 1890. prvič prišla v svet, je dosegla čreznavađen uspeh: v dveh mesecih je bilo 18.000 izvodov v rokah francoskega naroda, in v malem času so jo preložili skoraj v vse evropske jezike. Odkod ta uspeh? — Moderni človek je našel v Didonovi knjigi z vedo in kritiko utemeljen odgovor k velikemu vprašanju, ki je danes prav tako aktualno, kakor je bilo pred XIX. stoletji, — in bral je ta odgovor v jeziku, kakršnega sam govori, in v obliki, ki mora ugajati tudi najbolj tenkočutnemu okusu.

Veliko in vedno aktualno vprašanje, kateremu odgovarja Didonova knjiga, pa slóve: „Kaj se vam zdi o Kristusu?“ — Odgovor k temu vprašanju sega najgloblje v življenje vsakega človeka posebe, a prav tako tudi v življenje družin in držav, v življenje narodov, vsega človeštva; in zato ne more nihče mimo tega vprašanja iti indiferentno dalje. Vsakdo hoče slišati odgovor, in sicer določen in jasen odgovor. Odgovoril je k velikemu vprašanju pred devetnajststo leti prvak med apostoli, ki je rekel: „Ti si Kristus, Sin živega Boga.“ Krščanstvo je verovalo v ta odgovor več kot osemnajsto let. Prišli pa so Renan, Strauss, Baur, nastopili so racionalisti XIX. stoletja in začeli boj zoper Kristusa — Boga. S svojimi spisi so v mnogih srcih, če ne docela podrli, pa vsaj omajali vero v božanstvo Kristusovo; dušo velike množice izobraženih je otroval dvom.

Za to družbo, ki je vzrastla v ozračju, prepojenem z verskimi dvomi, je napisal Didon svojo knjigo: Jezus Kristus. Z bogatim zgodovinskim in zemljepisnim, modroslovnim in bogoslovnim znanjem brani pisatelj prvo in temeljno resnico vsega krščanstva: Jezus Kristus je Bog in človek, Odrešenik človeškega rodu. Brez Kristusa ni sreče za človeštvo. On, ki je preustvaril stari svet, more ozdraviti tudi moderno družbo; zakaj „Jezus Kristus je isti včeraj in danes in vekomaj“.

To je glavna misel, na kateri se snuje Didonovo delo. V podrobnih, razpornih eksegetičnih vprašanjih so ocenjevatelji pač prerekli pisatelji nekatere stvari; vsi pa so edini v sodbi, da ima Didonova knjiga nenavadne